

(1) ספר ויקרא פרק טז

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֱהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיֹּמְרוּ:

(2) רש"י על ויקרא פרק טז פסוק א

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' - מה ת"ל היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו משל לחולה שנכנס אצלו רופא אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני זה זרזו יותר מן הראשון לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(3) אבן עזרא על ויקרא פרק טז פסוק א

אחרי מות - אחרי שהזהיר את ישראל שלא ימותו אמר השם למשה שיזהיר גם לאהרן שלא ימות כאשר מתו בניו וזאת הפרשה לאות כי בני אהרן הכניסו הקטורת לפנים מהפרכת.

(4) ויקרא פרק טז

(לא) וַהֲזַרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֲתָם וְלֹא יָמְתוּ בְּטְמֵאֲתָם כְּטְמֵאָם אֶת מִשְׁפַּחְתִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:

(5) רמב"ן על ויקרא פרק טז פסוק א

טעם אחרי מות שני בני אהרן כי מיד כאשר מתו בניו הזהיר את אהרן מן היין ומן השכר שלא ימות (לעיל י ח ט), ואמר עוד למשה שיזהיר אותו שלא ימות בקרבנו לפני ה' והקרוֹב, שהיו שתי המצות האלה ביום המחרת למיתתם, כי בו ביום אונן היה, ואין רוח הקודש שורה מתוך עצבות (שבת ל:). ואזהרת היין, הדבור לאהרן היה, ובאותו היום היתה גם זאת המצוה למשה, אבל הקדים הכתוב האזהרות שהזהיר את ישראל שלא ימותו בטומאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם, ואחרי כן כתב אזהרת היחיד:

(6) ועל דעת, כל התורה כסדר, שכל המקומות אשר בהם יאחר המוקדם יפרש בו כגון וידבר ה' אל משה בהר סיני (להלן כה א) בספר הזה, וכגון ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן (במדבר ז א) בספר השני, וכיוצא בהן, ולכך אמר בכאן "אחרי מות", להודיע כי היה זה אחרי מותם מיד ועל דברי רבותינו (תו"כ פרשה א ג) שאמרו, שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, יהיה טעם הכתוב שאמר השם למשה בלשון הזה, אחרי שמתו שני בני אהרן בקרבנותם לפני ה' אמור אליו שלא יבא בכל עת אל הקדש ולא ימות:

(7) הקדמת הרמב"ן לספר ויקרא

הספר הזה הוא תורת כהנים ולוים, יבאר בו עניני הקרבנות כולן ומשמרת המשכן כי כאשר היה ספר אחד בענין הגלות והגאולה ממנו, והשלימו בענין אוהל מועד וכבוד השם אשר מלא את המשכן, צוהו בקרבנות ובשמירת המשכן שיהיו הקרבנות כפרה להן ולא יגרמו העונות לסלוק השכינה, וצוה בכהנים הנוגשים אל השם שיתקדשו, שהזהיר על טומאת מקדש וקדשיו, וגם שלא יהרסו לעלות אל השם, כמו שאמר דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדוש מבית לפרוכת אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת, כאזהרת פן יהרסו אל השם לראות ונפל ממנו רב . . .

(8) אברבנאל ויקרא פרק טז

אל פני הכפורת אשר על הארון: רוצה לומר אין ענינו כענין משה בביאה כי משה יכנס בכל עת שמה לשמוע הדבור וכמו שאמר ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל. הנה אם כן משה מפני הכפורת אשר על הארון היה נכנס שמה בכל עת לשמוע הדבור. אבל אהרן שלא בא אליו הדבור מעל הכפורת אשר על הארון מה לו להכנס שמה כי הוא מקום סכנה ומתו בניו וזה שאמר ולא ימות וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא ד' כ"ג) כהן גדול שנכנס לפני לפנים בלא צורך עבודה חייב מיתה כהן הדיוט שנכנס להיכל בלא צורך עבודה חייב מלקות . . .

(9) הנה התבאר למה תלה הכתוב אסור הביאה בכל עת אל הקדש במיתת בני אהרן ולא נאמר כזה בשאר הפרשיות שנאמרו ביום ההוא לפי שהיה זה להזהירו שלא ימות שמה כאשר מתו בניו ושהיה זה לתת הבדל בין משה רבינו שהיה בכל עת מוכן לנבואה ושומע הדבור מעל הכפורת מה שאין כן אהרן.

(10) רב שר הירש ויקרא פרק יא פסוק א

חודש ופסח יצרו את גופה הלאומי. פרשת משפטים הסדירה את חייה החברתיים. מפרשת תרומה ועד פרק יא של שמיני הוקם המשכן; הוא שהעמיד את חזון התורה כמטרת שיא בקרב האומה. והן זה כל עצמו של חזון זה: העם כולו - על כל פרטיו - יהיה "ממלכת כהנים וגוי קדוש". אולם אל יהא חזון זה רק סמל המקדש; אלא יהפוך למציאות בכל פינות החיים של כל בן ובת לאומה; יהא הכלל החונה מסביב למקדש ראוי לקריאה הפונה לכל בניו ובנותיו: "קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם" (להלן יט, ב). אך לשם כך יש צורך באנשים, שהורתם ולידתם וכל מזונם הם במיוחד לצורך המטרה הזאת; יש צורך במישטר של אנשים, שנולדו וניזונו לחזון הקודש של התורה. מישטר זה הונח על - פי ה' בפרשת שמיני, תזריע, מצורע ואחרי מות; הן הן הפרשות, המובילות לקראת "קדשים תהיו".

11 רב ש ר הירש ויקרא פרק טז פסוק א

הפסוק האחרון של הפרק הקודם סיים את סידרת החוקים על טומאת גוויות וטומאת קדושות. סידרה זו החלה בפרק יא. וכבר עמדנו שם (פי' יא, א) על הקשר ההדוק שבין חוקים אלה - לבין מות בני אהרן המתואר בפרק י. אותם בחירי האומה מתו בשעת הקדשת מקדש התורה; והם מתו על - ידי שכינה, שעמדה לשרות עלי אדמות. מותם הראה את המעלה היתירה של הדרישות - שהוטלו על עם זה עם כניסת תורה זו בקירבו: כי התנאי לקיום בני עם התורה - אף הקרובים ביותר אל ה' - הוא קבלת מרותה של תורת מקדש זה. משום כך הלכות מאכלות אסורות והלכות טומאה וטהרה הן המסקנה הישירה של הקדשת המקדש. שהרי זו משמעות אותן הלכות: על העם לבחור לו מזון, שיקל עליו לקבל עול תורה. עליו לייסד מישטר, שיהא בו כדי לקדש את כל החיים; וכל חיי ההנאה והיצירה יהיו שזורים אזהרות על טהרה מוסרית;

12) ותחדש בהם בכל עת התודעה על היחסים למקדש תורת ה'. כך יזכור העם בכל מעשה ובכל מהדל: יחסיו אל תורת המקדש הזה יוכלו להתקיים רק בחירות מוסרית, לבל ישקע בתהום חוסר חירות מוסרית - שהיא הניגוד למקדש התורה הזאת. שאם לא כן, רק אובדן העם הזה יציל את המקדש לצורך עתיד האנושות. וזו משמעות האזהרה, המסיימת את הלכות טומאה וטהרה: "והזרתם את - בני - ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם בטמאם את - משכני אשר בתוכם" (לעיל טו, לא)

13) כל זה יסוכם עתה במצוה הנתונה בפרק זה. לקיומה נבחר יום אחד של השנה הלאומית היהודית. וההקדמה למצוה זו חוזרת לאותו מאורע - שכל דיני טומאה וטהרה נסמכו אליו:

14) בקרבתם לפני - ה' וימתו: קריבתם לפני ה' היתה סיבת מותם. הם לא הבינו את רום האידיאל היהודי - ואת פחיתות מעלתם הם; הפרזה זו בערך עצמם היתה הצד האישי של חטאם - הקריבה - והיא שהביאה לידי אובדנם (ראה פי' לעיל י, א).

9 שמות פרק כה

(ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם:

ויקרא

(ט:א) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְכַהֲנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ט:כג) וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֱהֱלֵ מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה אֶל כָּל הָעָם:

(ט:כד) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם:

(י:א) וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נֹדֵב וְאֶבְיָהוּא אִישׁ מִחֶמְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אִשׁ וַיְשִׁימוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אִשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֲתֶם:

(י:ב) דָּבְרוּ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחֲטָא אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ:

(י:כד) וְלֹאֲלֵהָ תִטְמְאוּ כֹל הַנִּגְעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד הָעֶרֶב:

(י:כה) וְכָל הַנִּשְׂא מִנִּבְלָתָם יִכַּבֵּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד הָעֶרֶב:

(י:ב) דָּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְיִטְמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוֹתָהּ תִטְמָא:

(י:ג) אֲדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְהֶרֶת וְהִיא בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֵל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֵל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:

(טו:ב) דָּבְרוּ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבוּ טָמֵא הוּא:

(טו:לא) וְהִזְרַתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְמְאָתָם וְלֹא יָמְתוּ בְּטְמְאָתָם בְּטְמְאָם אֶת מִשְׁפַּחַת אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם:

(טז:ג) בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפָר כֶּן בְּקָר לְחִטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה:

(יח:ג) כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכּוּ:

(יח:ד) אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ וְאֶת חֻקֵּי תִשְׁמְרוּ לְלֶכֶת בְּהֶם אָנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם:

(יט:ב) דָּבַר אֵל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם קְדָשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם: